

WERKGROEP 20. INTERNATIONALE VEILIGHEID

Rapport Algemene Rekenkamer en bevindingen voor de werkgroep	
<p>De afgelopen jaren heeft de Algemene Rekenkamer diverse onderzoeken gedaan op het gebied van internationale veiligheid. Hoewel wij in deze factsheet geen concrete besparingen noemen bevatten de aangehaalde rapporten wel aanbevelingen tot doelmatiger overheidshandelen en kunnen onze rapporten in die zin bijdragen aan de uit te werken beleidsvarianten.</p>	
<p>Verantwoordingsinformatie operationele gereedheid Defensie. Vervolgonderzoek, 10 december 2009</p> <p>Uit dit vervolgonderzoek blijkt dat het Ministerie van Defensie sinds ons vorige onderzoek in 2006 veel (vaak goede) verbeterplannen heeft gemaakt. In de praktijk blijkt echter dat de plannen niet of nauwelijks tot verbeteringen hebben geleid. Er zijn in de praktijk (forse) verschillen tussen datgene wat in de maandrapportages en in de jaarverantwoording van Defensie op het punt van operationele gereedheid wordt gerapporteerd en wat de feitelijke situatie is ten aanzien van de operationele gereedheid. Defensie rapporteert bij door ons onderzochte eenheden een grotere operationele gereedheid dan in de praktijk blijkt te bestaan.</p> <p>Wij concluderen dat de door het departement in 2006 geformuleerde doelstelling <i>‘de regering moet erop kunnen rekenen dat Defensie kan leveren wat is aangegeven in de planning en op basis van meldingen in de maandrapportages, waarbij die informatie op orde is’</i> eind 2008 niet was gerealiseerd.</p> <p>Ook de door het departement in 2006 geformuleerde doelstelling: <i>‘het oordeel van de operationele commandant is gebaseerd op harde, controleerbare cijfers die daarbij ondersteund wordt door informatiesystemen op personeel-, materieellogistiek, financieel en operationeel gebied’</i> was eind 2008 nog niet gerealiseerd.</p> <p>De tijdens dit vervolgonderzoek geconstateerde tekortkomingen in bronsystemen (die input moeten leveren voor de berekening van de gereedheidsinformatie) zelf en in de koppelingen tussen de systemen komen naar aard en omvang overeen met wat de Algemene Rekenkamer in 2006 heeft waargenomen. Bij de uitvoering van verbeterplannen moet Defensie vastleggen binnen welke termijn, met welk doel en door wie wat gedaan moet worden. Voor de uitvoering dient capaciteit beschikbaar te zijn en over de voortgang dient periodiek gerapporteerd te worden aan de minister of de staatssecretaris van Defensie.</p>	

Wij bevelen aan dat het Ministerie van Defensie gemaakte plannen ter verbetering van de informatie over de operationele gereedheid met voorrang uitvoert en daarbij aandacht schenkt aan bijvoorbeeld hoe de gewenste verbetering van de gereedheidsmelding (bronsystemen, meetsystemen etc.) samenhangt met en verankerd is in andere veranderprojecten die bij het Ministerie van Defensie spelen. Verder is aandacht nodig voor de vraag welke eindsituatie wanneer wordt nagestreefd en hoe die eindsituatie stapsgewijs bereikt gaat worden.

Daarnaast bevelen wij aan via een aanwijzing managementcontrol risico's in de hele defensieorganisatie expliciet te maken en ook de overige geconstateerde tekortkomingen weg te nemen.

Criteria uit brief minister-president:

2. Versterking van de samenhang tussen instrumenten

5. Beperking van uitvoeringskosten en bevordering van doelmatigheid

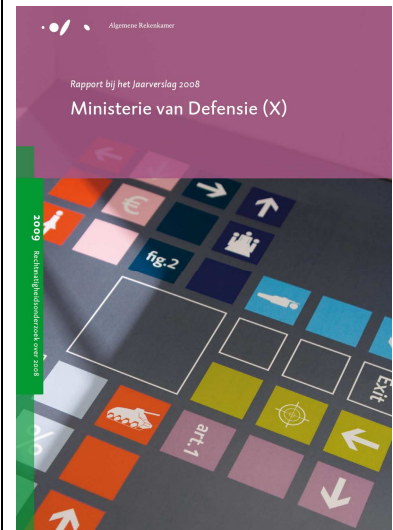
Rapport bij het Jaarverslag 2008 van het Ministerie van Defensie, 19 mei 2009

Het Ministerie van Defensie kampt al enige jaren met structurele problemen in het financieel beheer en materieelbeheer. In 2008 heeft het ministerie belangrijke stappen gezet om het financieel beheer en het materieelbeheer (op termijn) op orde te brengen. Er is een nieuwe verbetermethodiek ontwikkeld en er zijn meerjarige verbeterplannen voor het financieel beheer en het materieelbeheer opgesteld. Het uitvoeren van de verbeterplannen zal echter nog enkele jaren in beslag nemen.

Wij constateerden dat het financieel beheer bij Defensie is verbeterd, maar dat verbeteringen in het materieelbeheer bij Defensie nog in veel mindere mate zijn gerealiseerd.

In 2008 is vooral het financieel beheer bij Defensie verbeterd, het meest bij de commando's zee strijdkrachten, landstrijdkrachten en Koninklijke Marechaussee. Wel vraagt vooral het juist naleven van de Europese aanbestedingsregels nog de nodige actie.

In het materieelbeheer (zoals wapens, munitie en crypto-apparatuur) zijn de verbeteringen in 2008 minder groot. Het in 2008 opgestelde meerjarig verbeterplan moet hierin vanaf 2009 verandering gaan brengen. Een verbeterd materieelbeheer is onder andere ook van belang om het militair materieel vanaf 2010 op ordelijke wijze uit Afghanistan te kunnen terughalen.

Professioneel risicomanagement bij het Ministerie van Defensie is nodig, juist ook omdat de komende jaren nieuwe omvangrijke automatiseringsprogramma's worden uitgevoerd, zoals het programma SPEER. Het programma SPEER beoogt de besturing, de beheersing en de uitvoering van defensiebrede materieel-logistieke en financiële processen te verbeteren.

Criteria uit brief minister-president:

2. Versterking van de samenhang tussen instrumenten

5. Beperking van uitvoeringskosten en bevordering van doelmatigheid

Monitoring verwerving Joint Strike Fighter, 2005 – 2010

Wij hebben onderstaande tekst op 7 januari 2010 aangeboden aan werkgroep 20. Op 4 februari 2010 publiceerden wij ons rapport *Monitoring verwerving Joint Strike Fighter. Stand van zaken augustus 2009*.

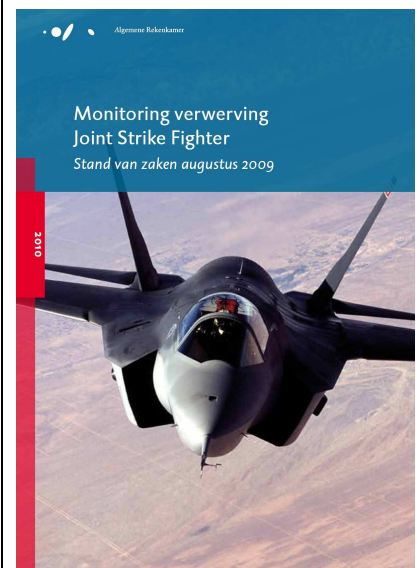
Sinds 2005 informeren wij de Tweede Kamer jaarlijks over de stand van zaken rond de verwerving van de Joint Strike Fighter (JSF) in het kader van het Defensieproject 'vervanging F-16'. Het doel van onze JSF-monitoring is om de Tweede Kamer tijdig te wijzen op eventuele risico's die zich voordoen.¹

Het geraamde verwervingsbudget is in 2009 verhoogd met € 487 miljoen van € 5.667 miljoen naar € 6.154 miljoen.² Het geraamde exploitatiebudget is verhoogd met € 740 miljoen naar € 9.874 miljoen.

Uit de opdracht aan de werkgroep internationale veiligheid blijkt dat de werkgroep gebruik zal maken van de resultaten van de interdepartementale Verkenningen.

Wij wijzen de werkgroep hierbij op de gelegenheid om, in het licht van de verkenningen, het strategische argument voor de vervanging van de F-16 opnieuw af te wegen. Deze afweging zou gemaakt moeten worden vanuit het oogpunt van de beschikbare financiële middelen en de operationele behoeften van de gehele krijgsmacht.

De verwervingskosten van de JSF nemen volgens de berekeningen van het Ministerie van Defensie in de jaren 2008 tot 2023 ongeveer 22,5% van het totale investeringsbudget, van jaarlijks circa € 1,7 miljard, voor Defensiematerieel in beslag.³

¹ Op www.rekenkamer.nl/jsf houden wij een actueel dossier bij met onze rapporten, brieven en andere relevante stukken. Ook staan er links naar rapporten van rekenkamers van andere landen die deelnemen aan het JSF-programma.

² De staatssecretaris van Defensie meldde op 27 oktober 2009 aan de Tweede Kamer dat het geraamde projectbudget in prijspeil 2009 vooralsnog € 6.275 miljard bedraagt.

³ Tweede Kamer, vergaderjaar 2008-2009, 26 488, nr. 167.

criterium uit brief minister-president:

5. Beperking van uitvoeringskosten en bevordering van doelmatigheid

Staat van de beleidsinformatie 2007, 16 mei 2007

Uit onze onderzoeken uit de periode 1985 – 2007 naar de aanschaf van Defensiematerieel blijkt dat vrijwel alle onderzochte projecten hebben geleid tot forse aanpassingen in de loop van het verwervingsproces. Meestal betreft het een aanzienlijke stijging van de kosten of stuksprijs, in een enkel geval is het aantal aan te schaffen voertuigen bijgesteld om binnen het budget te blijven.

Uit deze constatering blijkt dat er over een periode van ruim 20 jaar een systematische afwijking zit tussen de initiële raming en de uiteindelijke kosten van het aangeschafte defensiematerieel.

In ons onderzoek *Staat van de beleidsinformatie 2007* zagen we bijvoorbeeld bij de verwerving van het pantserwielvoertuig de Boxer dat het projectbudget leidend was en niet de operationele behoefte. Het benodigde aantal voertuigen werd een aantal keer naar beneden bijgesteld om binnen het projectbudget te blijven. De staatssecretaris van Defensie heeft de Tweede Kamer in 2006 laten weten dat voor de serieproductie van het pantserwielvoertuig de Boxer een bedrag van € 624 miljoen nodig was. Inclusief de ontwikkelingskosten zou voor 200 Boxers € 737 miljoen uitgegeven worden. Dat is € 3,69 miljoen per stuk. Het oorspronkelijke projectbudget uit 2000 bedroeg € 862 miljoen voor 400 voertuigen. In het prijspeil van 2006 is dat € 999 miljoen. Dat komt neer op circa € 2,5 miljoen per stuk. Het aantal pantservoertuigen dat Nederland voornemens was aan te schaffen, is gedurende het project verschillende keren naar beneden bijgesteld:

- 6 maart 2000: 400 voertuigen
- 9 januari 2001: 384 voertuigen
- 14 mei 2003: 359 voertuigen
- 11 maart 2004: 257 voertuigen
- 24 mei 2006: 200 voertuigen

criterium uit brief minister-president:

5. Beperking van uitvoeringskosten en bevordering van doelmatigheid

